

Mijn aanpak (1)

- * Vooraf
 - Studie(tje) mogelijke soorten & locaties
- * In het veld
 - +95% ingave in Obsmapp
 - 90% poging op naam (Tolman mee)
 - 10% dagvlinder onbekend
 - (Android App) waarnemingen.be / observado.or
 - 5% vangst, fotograferen & vrijlaten
 - 60 % fotograferen (tot 1000 foto's / dag)
- * Zelfde avond
 - Ordening / veilig stellen foto's per dag / locatie
 - Beperkte determinatie inspanning

The screenshot shows the 'New observation' screen of an Android app. It includes a status bar at the top with the time 20:45 and 43% battery. The app interface has a blue header with a menu icon, a camera icon, and a star icon. Below the header, it shows the location '51.035929, 3.561095 (±25m)' and a button to 'Select species (Europe butterflies (nl))'. There are input fields for 'Number' (set to 1), 'Activity' (set to 'Present'), 'Plumage' (set to 'Unknown'), and 'Count method' (set to 'Unknown'). There is also a 'Relation with' field and a 'Save' button at the bottom.

Mijn aanpak (2)

*In de winter...

- Eerste reductie # foto's (per dag per locatie) naar 15% van totaal
- Determinatie /benoeming alle foto's op basis van
 - Ingevoerde waarnemingen via smartphone
 - Extra opzoeken (boeken / internet)
- Selectie en basisbewerking (meestal crop & resize) van 1 tot 3 foto's per gefotografeerde vlinder
- Opladen foto's (= aanvullen reeds opgeladen waarnemingen) op waarnemingen.be / observado.org
- Opvolgen validatie-statuses en opmerkingen m.b.t. waarnemingen
- Naderhand controle niet gevalideerde waarnemingen

Deze workshop

* Inhoud

- Op basis van foto's
- Voornamelijk eigen waarnemingen laatste jaren
- Selectie van "speciallekes"

* Idealiter goede foto BZ + OZ

- niet steeds mogelijk
- niet steeds nodig
- niet steeds voldoende ...

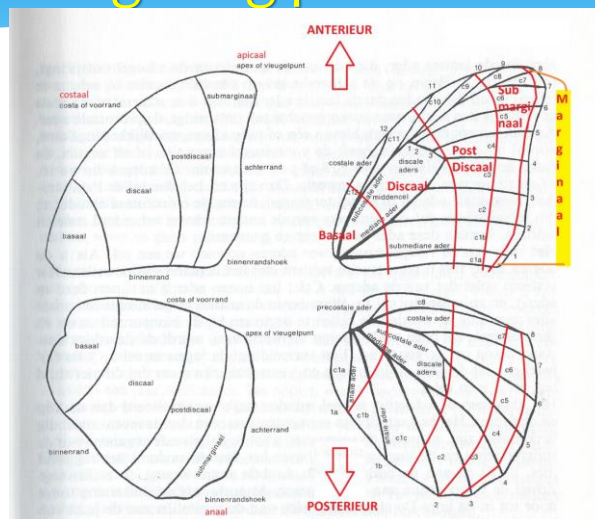

Format

- *Presentatie basisinformatie waarneming
 - Datum
 - Plaats (& hoogte)
- *Foto('s)
- *Eerste vraag i.v.m. geslacht op basis van gekleurde kaartjes
 - ♂ Man / ♀ Vrouw / Niet te bepalen
- *Voorstel van meerdere mogelijkheden
- *Stemming & interactie op basis van gekleurde kaartjes
 - Groen / Blauw / Geel / Roze / Rood / Zwart
- * Oplossing (indien mogelijk) met verduidelijking

Naamgeving plaatsen vleugels

10.vii.2016 - 1444m
[Moscardon – Teruel – Spanje](#)
 © Dave Maertens

Geslacht ?

Melanargia galathea - Dambordje
Melanargia lachesis - Spaans dambordje
Melanargia russiae - Zuidelijk dambordje
Melanargia occitanica - Westelijk dambordje
Melanargia ines – Moors Dambordje
 Niet te determineren

1

Melanargia galathea – Dambordje
-> Geen voorkomen in M Spanje

01.vii.2016
Torgny – Luxemburg - België
© Dave Maertens

1

Melanargia occitanica - Westelijk dambordje
-> oranjebruine aders

24.v.2015
Le Poët-Sigillat - Drôme - Frankrijk
© Marnix Jonker

1

Melargia Ines – Moors Dambordje
-> roodbruine oogvlekken (aders zwart)

25.iv.2016
Castuera – Badajoz - Spanje
© Maarten Sluijter

1

Melanargia lachesis - Spaans dambordje
-> discale vlek onderbroken bij einde middencil

11.vii.2016
Tragacete – Cuenca - Spanje
© Dave Maertens

Melanargia russiae - Zuidelijk dambordje

OZ: geen onderbreking discale vlek
BZ : dwarsband halfweg middencel

Besluit :

Determinatie (in dit geval) op basis van enkel foto BZ volstaat.

Aan te raden is echter een zo volledig mogelijk document (BZ + OZ). Soms zal dit ook echter niet volstaan...

2

11.vii.2016 – 1446m
 Moscardon – Teruel – Spanje
 © Dave Maertens

Geslacht ?

Aricia artaxerxes - Vals bruin blauwtje

Aricia agestis - Bruin blauwtje

Aricia morronensis - Spaans bruin blauwtje

Aricia montensis – “iberisch Vals bruin blauwtje”

Polyommatus icarus of *P celina* – Icarusblauwtje of /

Niet te determineren

2

Polyommatus Icarus of *Polyommatus celina*
(komen samen voor op Iberisch schiereiland)

2

Geslacht *Aricia* vs geslacht *Polyommatus*

- basale vlek (wortelvlek) OZ VV (meestal)
Uitz! forma *icarinus*
- Vorm & hoek vlekken OZ AV

Aricia agestis - Bruin blauwtje

2

- Op basis van morfologische kenmerken:
-> moeilijk uit te sluiten
- Op basis van verspreiding uit te sluiten:
-> Spanje enkel verspreiding
in Pyreneeën

12.vi.2015
Aggtelek - Hongarije
© Dave Maertens

2

Aricia morronensis - Spaans bruin blauwtje

-> Achterrand VVL afgerond

-> in de regel weinig of geen
oranje maanvlekken BZ

23.vii.2015

Ordesa y Monte Perdido P.N - Spanje

© Pieter Vanthieghem

2

Aricia artaxerxes - Vals bruin blauwtje

Onze vlinder is dus *A. artaxerxes* of *A. montensis*
A. montensis blijkt een aparte soort te zijn.

Op basis van verspreidingsinformatie (barcoding-
project Iberische Schiereiland) uit te sluiten!

28.vi.2014 - Valpelline - Italië

© Dave Maertens

2

Aricia montensis – “iberisch Vals bruin blauwtje”
 -> kleine oranje vlekjes op de bovenzijde

2

Aricia montensis – “iberisch Vals bruin blauwtje”

Criterium van de kleine oranje vlekjes op BZ is niet absoluut

Criterium verspreiding met bvb. *Aricia agestis* is ook niet 100% absoluut

Combinatie van beide geeft toch voldoende zekerheid om de vlinder te determineren.

Geslacht ? ♀

11.vii.2016 – 1435m
 Moscardon – Teruel – Spanje
 © Dave Maertens

Polyommatus damon - Witstreepblauwtje
Polyommatus fabressei - Spaans esparcetteblauwtje
Polyommatus ripartii - Zuidelijk esparcetteblauwtje
Aricia nicias - Zilverbruin blauwtje
Polyommatus fulgens - Catalaans vachtblauwtje
 Niet te determineren

3

Polyommatus fabressei – Spaans esparcetteblauwtje

-> Witte streep OZ AV
ontbrekend (♂) of
onduidelijk (♀)

10.vii.2016
Terriente - Teruel – Spanje
© Dave Maertens

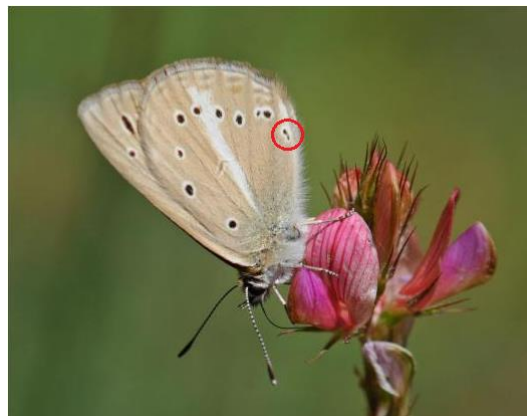
3

Polyommatus ripartii - Zuidelijk esparcetteblauwtje

->Geen voorkomen
P. ripartii in C-Spanje!
[Document](#)

-> OZ AV vlekken
binnenrand aanwezig,
Niet bij *P. damon*

3

Aricia nicias - Zilverbruin blauwtje

-> Voorkomen enkel in S Pyreneeën

-> minstens 2 oranje maanvlekken

10.vii. 2015
Colmars - Alpes-de-Haute-Provence - Frankrijk
© Simon de Winter

3

Polyommatus fulgens - Catalaans vachtblauwtje

-> Voorkomen enkel Catalonië

-> Ook hier OZ AV vlekken binnenrand aanwezig

Ook geen voorkomen van *P. violetae* -
Almijara esparcetteblauwtje en *Polyommatus dolus* –
Westelijk vachtblauwtje

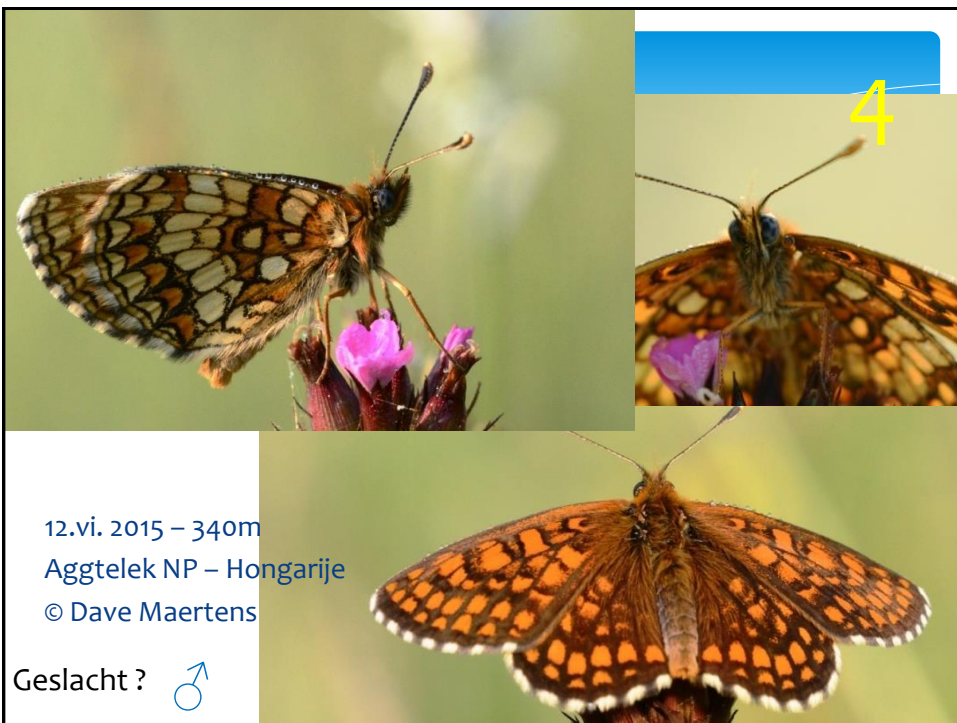
25.vii. 2016
Nueno – Huesca - Spanje
© Joris Vlot

Polyommatus damon – Witstreepblauwtje

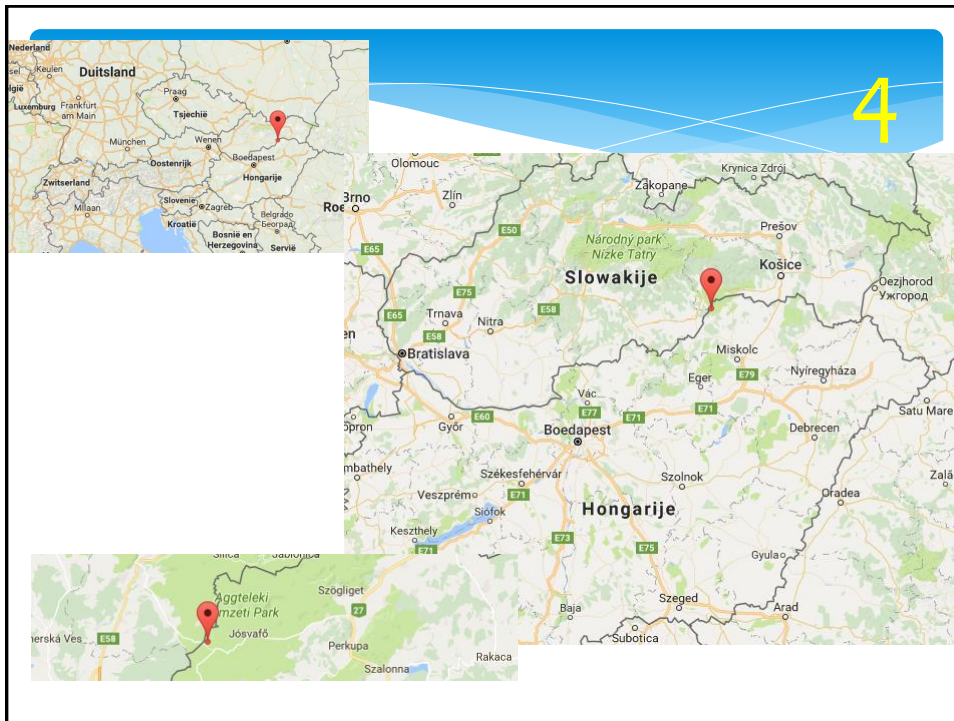

Extra criteria : geen lichte markeringen in andere kleur op de grens submarginaal/marginaal, in tegenstelling tot bvb. *P. fulgens*, *P. ripartii*, *P. fabressei*

12.vi. 2015 – 340m
Aggtelek NP – Hongarije
© Dave Maertens

Geslacht ? ♂

4

Melitaea athalia - Bosparelmoervlinder
Melitaea aurelia - Steppeparelmoervlinder
Melitaea varia - Alpenparelmoervlinder
Melitaea britomartis - Oostelijke parelmoervlinder
Melitaea parthenoides - Westelijke parelmoervlinder
 Niet te determineren

4

Melitaea parthenoides - Westelijke parelmoervlinder

Melitaea varia - Alpenparelmoervlinder

Helemaal geen voorkomen van M parthenoides en M varia in Hongarije

Melitaea varia

23.vii.2012

Bionaz – Aosta vallei - Italië

© Dave Maertens

Melitaea athalia

Melitaea aurelia

Melitaea britomartis

<http://nl.pens>

Wing pattern related Melitaea species reveal morphology-linked

Jure Jugovic,

a)

b)

c)

a)

b)

c)

d)

e)

f)

g)

h)

i)

1

2

3

4

?

nder

4

Toch een poging wagen ?

Criterium 1: kleurverschil veld tussen achterrandlijn en aangrenzende veld

M. athalia : idem kleur ; *M. aurelia* : idem ; *M. britomartis* : donkergeel, veel

Criterium 2: oranje submarginale band door bruine band

4

Niet te determineren !

Op basis van de voorgestelde criteria is *M. britomartis* de meest waarschijnlijke kandidaat, maar *M. aurelia* valt niet uit te sluiten, *M. athalia* is minder waarschijnlijk.

->Ondanks goed document : Genitaliën onderzoek noodzakelijk om uitsluitsel te brengen

19.vii. 2016 – 1845m
Sallent de Gallego – Huesca - Spanje
© Dave Maertens

Geslacht ? ♂

Plebejus idas - Vals heideblauwtje
Plebejus argus - Heideblauwtje
Plebejus pylaon - Saffierblauwtje
Plebejus argyrognomon - Kroonkruidblauwtje
Plebejus hespericus - Spaans saffierblauwtje
 Niet te determineren

Plebejus pylaon – Saffierblauwtje
-> Rusland en Oekraïne

5

Ook niet *Plebejus trappi* – Alpensaffierblauwtje
-> Alpen – (Zwitserland – Wallis) en aanliggend

Ook niet *Plebejus sephirus* - Oostelijk saffierblauwtje
-> Balkan

Van de groep van saffierblauwtjes is enkel
“*Plebejus hespericus* - Spaans saffierblauwtje”
nog een mogelijke kandidaat op basis van verspreiding

Plebejus hespericus - Spaans saffierblauwtje”

5

-> Saffierblauwtje hebben zwarte vlek
in achterrand OZ AV (C2 altijd, C3/C4 dikwijls)

v. 2009 – ?m
Madrid - Spanje
© Matt Rowling

5

Plebejus argyrognomon – Kroonkruidblauwtje

Tekening OZ van de vlekken meer geordend en ‘netter’ dan bij *P argus/idas*

Zwarte rand BZ smal (♂)

10.vi.2015 - 244m
Borsod-Abauj-
Zemplen - Hongarije
© Dave Maertens

5

Plebejus idas - Vals heideblauwtje
Plebejus argus - Heideblauwtje

Kenmerk zonder discussie (♂):
scheen met spoor (naar voor) bij
P argus. Zeer moeilijk aan te tonen
op foto.

Veel andere beschreven kenmerken ter distinctie.
!! Geografische verscheidenheid

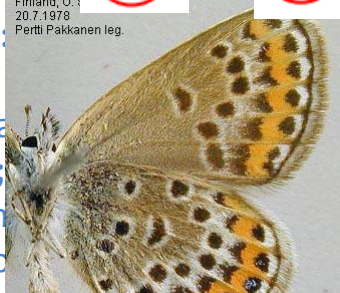
?

5

Mogelijke kenmerken

- (A) *P. argus*: BZ meestal bredere zwarte band dan *P. idas*
- (B) *P. argus*: BZ AV dikwijls marginale zwarte vlekken
- (C) *P. argus*: BZ VV kleur marginaal gebied naar achterrand : Wit ; voor *P. idas* : Grijs (enkel Noordse landen ?)
- (D) Vorm VV : *P. argus* meer afgerond. *P. idas* meer hoekig
- (E) Vorm maanvlekken OZ AV. *P. argus* meer driehoek en afgerond ; *P. idas* echte pijlvorm
- (F) Laatste maanvlek (C7/C8) OZ AVL (enkel ♂) heeft geen oranje bij *P. argus*, wel bij *P. idas*

Plebeius argus
Finland, Uusikaupunki
20.7.1978
Pertti Pakkanen leg.

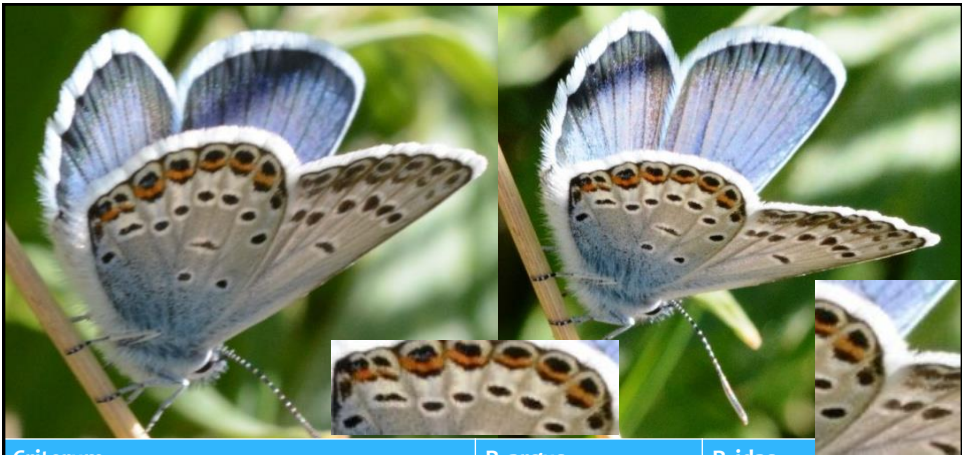
Plebeius idas f. (25 mm)
Finland, Uusikaupunki 670:39
5.7.1978
Pertti Pakkanen leg.

5

Mogelijke kenmerken

- (A) *P. argus*: BZ meestal bredere zwarte band dan *P. idas*
- (B) *P. argus*: BZ AV dikwijls marginale zwarte vlekken
- (C) *P. argus*: BZ VV kleur marginaal gebied naar achterrand : Wit ; voor *P. idas* : Grijs (enkel Noordse landen ?)
- (D) Vorm VV : *P. argus* meer afgerond. *P. idas* meer hoekig
- (E) Vorm maanvlekken OZ AV. *P. argus* meer driehoek en afgerond ; *P. idas* echte pijlvorm
- (F) Laatste maanvlek (C7/C8) OZ AVL (enkel ♂) heeft geen oranje bij *P. argus*, wel bij *P. idas*

Criterum	P. argus	P. idas
(A) Zwarte band VV	breed ✓	?
(B) Marginale vlekken BZ AV	?	?
(C) Kleur marginaal gebied OZ VV	niet te zien	niet te zien
(D) Vorm VVL	moeilijk	Moeilijk
(E) Vorm maanvlekken OZ AV	Pijlvorm amper te herkennen...	
(F) Laatste maanvlek oranje BZ AV	afwezig ✓	

5

Besluit:

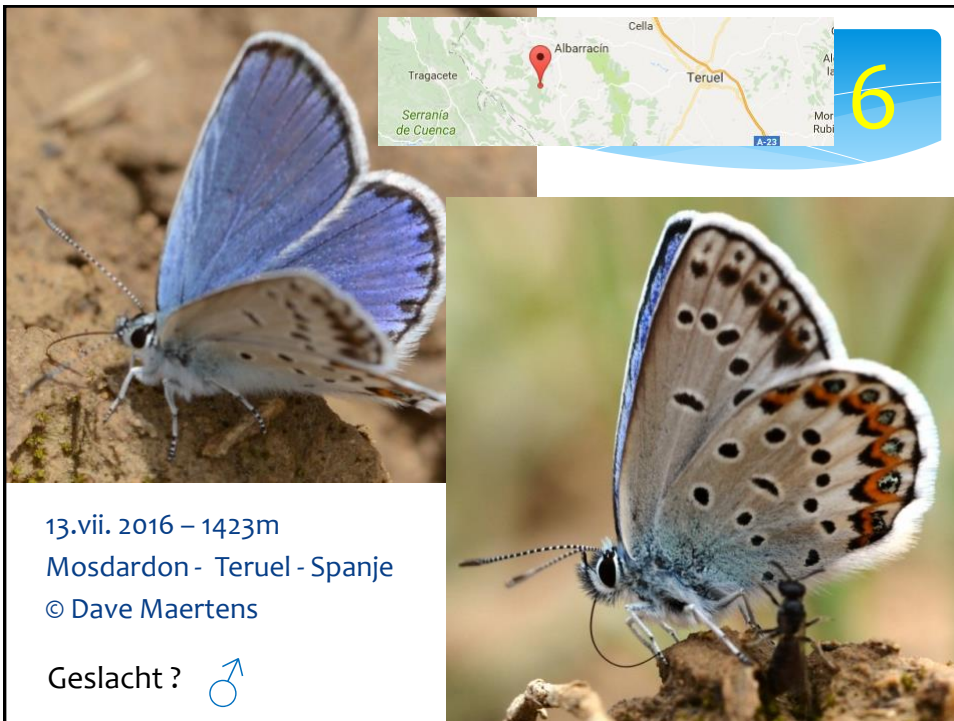
Mooie kandidaat voor wetenschappelijke gebaseerde determinatiemodule cfr. *Leptidea* –project...

Moeilijk in te schatten correctheid en belangrijkheid (link met geografie) van de verschillende kenmerken...

Oordeel specialisten:

- Waarschijnlijk *P. argus* ?
- Zekere *P. argus* ?
- Of houden we het bij *P. argus/idas*

13.vii. 2016 – 1423m
Mosdardon - Teruel - Spanje
© Dave Maertens

Geslacht ? ♂

6

Plebejus idas - Vals heideblauwtje
Plebejus argus - Heideblauwtje
Plebejus pylaon - Saffierblauwtje
Plebejus argyrognomon - Kroonkruidblauwtje
Plebejus hespericus - Spaans saffierblauwtje
 Niet te determineren

6

Plebejus pylaon – Saffierblauwtje

Plebejus hespericus - Spaans saffierblauwtje”

Plebejus argyrognomon – Kroonkruidblauwtje

Argumentatie – idem nummer (5)

Criterum	P. argus	P. idas
(A) Zwarte band VV	breed	smal
(B) Marginale vlekken BZ AV		
(C) Kleur marginaal gebied OZ VV	Duidelijk wit	Zeker niet grijs
(D) Vorm VVL		eerder hoekig
(E) Vorm maanvlekken OZ AV	Tussen de twee ???	
(F)Laatste maanvlek oranje BZ AV		aanwezig

6

Besluit:

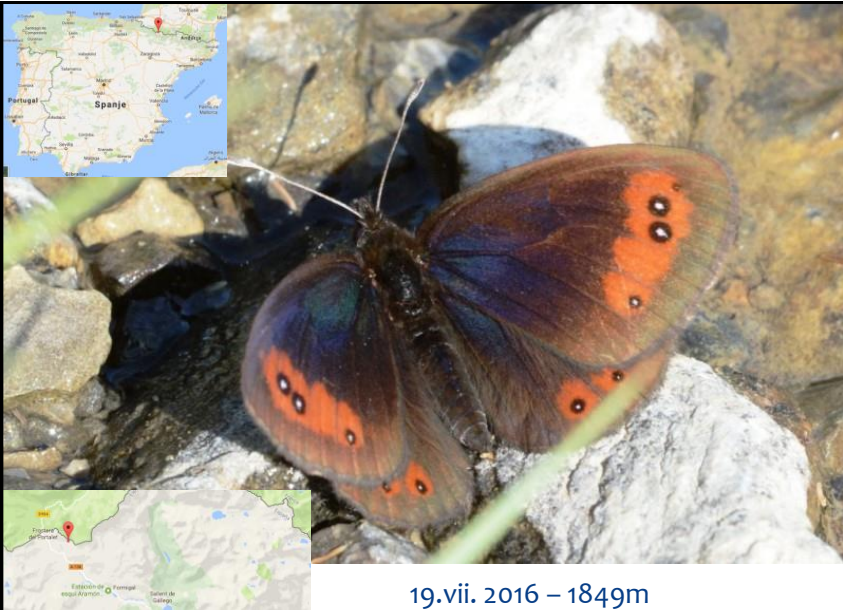
3-2 voor *P. idas*...

In het geval van een voetbalwedstrijd hebben we een winnaar...

Over naar de specialisten...

7

19.vii. 2016 – 1849m
Sallent de Gallego – Huesca - Spanje
© Dave Maertens

Geslacht? ♂ ?

7

Erebia meolans - Donkere erebia*Erebia epiphron* - Bergerebia*Erebia cassioides* - Gewone glanserebia*Erebia rondoui* - Pyreneeënglanserebia*Erebia triarius* – Zuidelijke erebia

Niet te determineren

7

Erebia triarius – Zuidelijke erebia

-> rode band BZ VV versmalt richting binnenrandhoek

-> BZ VV oogvlek in cel 6 in rechte lijn met oogvlekken in cel 4 en 5

23.vi.2013 - 1905m

Ollomont - Aosta - Italië

© Dave Maertens

Erebia epiphron - Bergerebia

7

-> veel individuele, locale, regionale en seizoensvariatie (tekening en kleur)

Geen enkele referentie gevonden waarbij oogvlek in c6 uit de rij richting achterrand is geplaatst

Erebia rondoui – Pyreneeënglanserebia

7

-> meestal slechts 2 gekernde oogvlekken

-> postdiscale band loopt sterk smal toe richting binnenrand

23.vii.2015

Huesca - Spanje

© Jurgen Couckuyt

7

Erebia cassioides - Gewone glanserebia

(bijna) altijd slechts 2 celvlekken op BZ VV

20.vii.2015
Picos de Europa - Spanje
© Jurgen Couckuyt

A large red 'X' is placed over the text "(bijna) altijd slechts 2 celvlekken op BZ VV", indicating this is an incorrect characteristic for identification.

7

Erebia meolans - Donkere erebia

✓

- Oogvlek cel6 (indien aanwezig) op BZ VV naar buiten geplaatst is determinerend kenmerk.
- Grootte is ook een duidelijk verschil met *E. cassioides* en in mindere mate *E. rondoui*
- De duidelijke glans is lichtreflectie en werkt hier (vermoedelijk) misleidend, evenals de Nederlandstalige naam
- Voor erebia's is veel belangrijke informatie te vinden op OZ, dus foto van onderzijde is belangrijk!

-> Een meer dan waarschijnlijke determinatie

Besluit

- *Uitgangspunt : “Goed document is voldoende voor sluitende determinatie.”, leidt dikwijls tot niks (of tot frustratie).
- * Diversiteit aan determinerende kenmerken
 - * geografisch gelimiteerd (variabiliteit)
 - * niet allen even sluitend / relevant / duidelijk / belangrijk
 - *wijzigende inzichten (in de tijd)
 - *dikwijls combinatie van kenmerken nodig
- *Dank aan Sylvain voor de (cryptische) maar waardevolle input !